

האמנם הגישו בנות צלפחד תביעתה ל'שיויון זכויות-האשה'?!...

[ומה שפרסמו שמת 'בחטאו' – הן לא חידשו עליו שום גנאי, שהרי זה ש'מת' היה כבר ידוע שמסתמא 'חטא' במרגלים...]

מדוע היה חשוב להם להקדים ולהודיע באיזה חטא הוא מת?

מלשון תביעתן 'למה יגרע שם אבינו מנחלתו' – משמע שתבעו 'חלק אביהן' עצמו [ולא רק מכח סבא חפר]

אמנם רק 'לבאי הארץ – נתחלקה הארץ' וצלפחד איננו 'מבאי הארץ' – אבל לטענתן: לו היה לו 'בן' היה יורש חלק בארץ – הרי אנו במקום בן אנו עומדים!

אבל טענתן תמוהה: הרי גם לו היה לו בן, היה מקבל את חלקו שלו 'כבאי הארץ' [ולא חלקו של צלפחד] א"כ עתה כש'בן אין לו' – כיצד חשבו לירש? הלא 'נשים לא נוחלות'!?

האמנם דרשו לבטל 'אפליית הנשים'?! [א] מדוע שאר נשות ישראל לא טענו 'למה ניגרע'?

הבסיס לתביעתן:

הבטחתו הברורה של הקב"ה לכל בני ישראל בטרם צאתם מארץ מצרים:

- א"כ שילבו בטיעונם 'חנופה' למשה, והיה פוסל עצמו מלדון אותם... [ואין לומר שלכן 'ויקרב משה משפטן לפני ה' – כי היה יכול להעביר הדיון לשאר הסנהדרין]
- ומדוע בכלל הוצרכו להדגיש 'ולא החטיא אחרים? וכי המחטיא אחרים – אין לו חלק בארץ?!

רע"א: מקוסק עולים היה ור"ט אומר: מן המעפילים היה:

- צ"ל מנין לרש"י בפש"מ באיזה חטא הוא חטא [מקושש או מעפיל]?
- וגם מדוע מצטט את שמות ר"י ור"ש?

והביאור בזה:

בטענתם לא התכוונו רק לשלול ש'לא החטיא אחרים עמו' – אלא היה להן אינטרס חיובי: שידעו בדיוק באיזה חטא הוא מת – מפני שזה יחזק את תביעתן 'למה ניגרע'!

אלא שלא היו יכולות 'לפרט ברבים את חטאו' – כי יהא זה ביזיון לאביהן!

לכן דברו ב'רמז': לא במתלוננים ולא בעדת קרח' [והוסיפו: בחטאו לבדן] ובינו כולם איזהו 'חטא היחיד/יחידים' שחייבוהו מיתה.

ספר במדבר פרק כז

(א) וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צִלְפַּחַד בֶּן חֶפְרָא... לֵאמֹר:
(ג) אָבִינוּ מֵת בְּמִדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעֲדִים עַל יְדוּד בְּעֵדַת קָרַח בִּי בְּחֶטְאֹו מֵת וּבָנִים לֹא הָיוּ לוֹ: (ד) לָמָּה יִגְרַע שֵׁם אָבִינוּ מֵתוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ בִּי אֵין לוֹ בֶּן תְּנַה לָּנוּ אֶחָדָה בְּתוֹךְ אֶחָי אָבִינוּ:

- האמנם דרשו 'שיויון זכויות האשה?' אולי גם יבקשו לגשת לפני התיבה ביארציט של צלפחד?...

רש"י:

(ג) והוא לא היה וגו' – לפי שהיו ב'אות לומר בחטאו מת נזקקו לומר לא בחטאו מתלוננים ולא בעדת קרח שהלו על הקב"ה אלא בחטאו לבדו מת ולא החטיא את אחרים עמו

- ולכאורה שפת יתר היא: די להן לומר 'בחטאו לבדן מת' [ונדע שלא בעדת קרח]

רמב"ן על במדבר פרק כז פסוק ג

(ג) ציטט לשון רש"י... ודעתי בדרך הפשט, שאמרו ככה בעבור שחשבו ש'משה רבינו היה שונא עדת קרח יותר מכל החוטאים שמתובמדבר, שהם היו הקמים כנגדו והכופרים בכל מעשיו, וחשבו אולי בשנאתו אותם יאמר אל יהי לו מושך חסד ואל יהי חונן ליתומיו...

ספר שמות פרק ו

(ו) לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְדוּד וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם... וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם... וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם... (ז) וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם... (ח) וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יָדֵי... וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה אֲנִי יְדוּד:

רש"י על שמות פרק ו פסוק ו

(ו) חמור לכני ישראל אני ה' – הנאמן בהבטחתי: והולאתי אתכם – כי כן הבטחתי ואתרי כן ילאו ברכוש גדול: (ח) נשאתי את ידי – הרימותיה להבטע בכסאי:

אלא שהבטחה זו נשללה מהמתלוננים: "ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת" – כעונש 'מידה כנגד מידה': כאשר דברתם באזני כן אעשה לכם... אם אתם תבואו אל הארץ...

[אבל לא נשללה לחלוטין אלא הועברה ל'טפכם' כדור ההמשך של 'לכם' – ההבטחה היתה ל'כללות האומה' ולא לדור מסויים!]

לכן טענו בנות צלפחד:

זה שאין נשים נוחלות בארץ, אין זה מפני שבעצם אין ארץ ישראל שייכת לנשים!

אלא ש'במקום בן' – כשיש נציגות המשך לאבי המשפחה – אין הבת יורשת

[ולא בקשו לבטל הלכה זו ש'בת איננה יורשת במקום בן' – כשם שישנם דינים רבים שאינן נוהגים בנשים!]

אבל במקרה שלנו – טענו הבנות – כאשר ל'צלפחד' אישית, אין דור המשך, היתכן שתישלל ממנו הבטחת הקב"ה בשבועה 'ונתתי אותה לכם'?

ומנין קבעו שאין זו 'שלילה עקרונית' לנשים?

לכן הקדימו ואמרו:

'והוא לא היה בתוך העדה... בחטאו מת' [אם כ'מקושש' או כ'מעפיל']

המתלוננים או עדת קרח

שמאסו בארץ ישראל נשללה מהם הזכות [איילו לא היה להם בן רק בת לא היה נשאר להם שום חלק]

אבל אבינו

'מת במדבר' – הרי הוא מיוצאי מצרים שלהם הובטחה הארץ בשבועה [או שתועבר זכותם לדור ההמשך]

אבל מאחר ש'בחטאו לבדו' מת

לא יתכן שתישלל ממנו ההבטחה לחלוטין [אנו עומדים – כדור ההמשך – במקום בן]

'מקושש או מעפיל'

מגביר את זכות הטענה

שלא יתכן לנשלו כליל מלנחול בארץ

'מקושש'

בחטאו [חטא היחיד] מת שתי שיטות על 'עיתוי המקושש':

א.

ילקוט שמעוני במדבר - פרק טו - רמז תשנ אמר רבי שמעון: אי אפשר לומר מקושש היה צלפחד מפני שהיה מקושש בשנה ראשונה [בכ"א] [בכ"ב] לחדש השני.

א"כ היה קודם מ"ת – חטא קל יותר ובוודאי לא היה שייך ל'מתלוננים'

ב.

תוספות בבא בתרא דף קי"ט/ב

נראה לרשב"א דסבר לה כמ"ד (שבת דף צו:): צלפחד היינו מקושש ומעשה המקושש היה בתחלת ארבעים מיד אחר מעשה מרגלים

דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים...

א"כ היה זה חטא 'לשם שמים' ומלאכתו לא הוצרכה לגופו

'מעפילים'

אמנם היה 'חטא הרבים'

אבל לא החטיא את אחרים

אך מאחר ומסר נפשו

למען עלות לארץ

לא יעלה על הדעת לשלול ממנו זכותו בארץ – אפילו מ'דור ההמשך'

ר"ע:

מזכה ישראל

מעדיף להקטין חטאו של צלפחד

ר"ש:

דריש טעמא דקרא

מעדיף לפרש ש'בחטאו מת'

הוא טעם שתקבלנה בנותיו חלק בארץ

ההוראה: כוחה של תשובה להפך גזירת המרגלים – ולזכות לבנותיהם